

ගනුදෙනු කළහැකි ලියවිලි

නදිකා ජයසිංහ

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education

65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

ගනුදෙනු කළ හැකි ලියවිලි NEGOTIABLE INSTRUMENTS

ගනුදෙනු කළ හැකි ලියවිලි වල ලක්ෂණ

යම් ලියවිල්ලක් ගනුදෙනු කළ හැකි ලියවිල්ලක් හෙවත් හුවමාරු පත්‍රයක්වීමට නම් එම ලියවිල්ල තුළ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් සම්පූර්ණ වී තිබිය යුතුය.

1. හුදු භාරදීමෙන් හෝ පිටසන් කර භාරදීමෙන් පැවරුම්ලාභියාට හිමිකම් පැවරිය හැකිවීම. (පහසුවෙන් හිමිකම් පැවරිය හැකි වීම).
2. පැවරුම්ලාභියාට ඒ ලියවිල්ල මත නඩු පැවරීමේ හැකියාව තිබීම. (එම ලියවිල්ලට ලැබිය යුතු මුදල් ලබාගැනීම සඳහා තමාගේ නමින්ම නඩු පැවරිය හැකි වීම).
3. ලියවිල්ල පවරන ලද අයගේ හිමිකමේ දෝෂයන්ගෙන් තොරව පැවරුම්ලාභියාට වඩා ශුද්ධ අයිතියක් ලැබීම. (පෙර දැරූ අයගේ හිමිකමේ දෝෂයකින් තොරව එම ලියවිල්ල සම්බන්ධයෙන් පූර්ණ පැහැදිලි හිමිකමක් තිබීම)

විනිමය බිල්පත් - BILLS OF EXCHANGE

විනිමය බිල	
2014/08/03	
කොළඹ	
<p>ලද වටිනාකම සඳහා මෙහි සඳහන් දින සිට මාස තුනකට පෙර (03) මට හෝ මගේ ඇණවුමට රුපියල් ලක්ෂ දෙකක් ගෙවනු.</p>	
රු. 200,000	
.....	.....
අණලදුගේ නම	අණකරුගේ අත්සන

මේ සම්බන්ධයෙන් බලපාන්නේ 1927 අංක 25 දරණ විනිමය බිල්පත් ආඥා පනතයි. එහි 3(1) වගන්තියට අනුව විනිමය බිල්පතක් යනු නියමිත පුද්ගලයකුට හෝ ඔහුගේ අණට හෝ දරන්නාට යම් නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් ඉල්ලුවට හෝ නිශ්චිත දිනයකදී හෝ අනාගත දිනකදී එහි අණලාභී විසින් ගෙවිය යුතු වන බවට යම් පුද්ගලයකු විසින් තම අත්සනින් යුතුව තවත් පුද්ගලයකුට ලිඛිතව කරන කොන්දේසි රහිත අණකි.

විනිමය බිලක මූලික ලක්ෂණ

1. ලිඛිත වීම. (විනිමය බිල් ආඥා පනතේ 02 වන වගන්තියට අනුව ලිඛිත යන්නට මුද්‍රණය කර තිබීම ද අදාළ වේ)
2. නියෝග කොන්දේසි විරහිත වීම. (කිසියම් කොන්දේසියක් ඇතුලත් කළහොත් එය විනිමය බිල්පතක් නොවේ)
3. නිකුත්කරන පුද්ගලයා විසින් අත්සන් කර තිබීම.
4. අණලද්දා නිශ්චිත පුද්ගලයකු වීම.
5. නියමිත මුදල් ප්‍රමාණයක් තිබීම.
6. ගෙවීම් කළ යුතු අවස්ථාව පැහැදිලිව දක්වා තිබීම.
7. ගෙවීම් ලබන පාර්ශවය පැහැදිලිව දක්වා තිබීම.

විනිමය බිල් සම්බන්ධ පාර්ශවකරුවන්

1. අණකරු - Drawer

විනිමය බිලක මුදල් ගෙවීමට නියෝග කරන පුද්ගලයා අණකරු හෝ අණදායී වේ. බිල්පත ලියා අත්සන් කරන්නේ මොහුය. මෙහිදී අණකරු සහ ආදායකයා එකම පුද්ගලයකු විය හැකිය.

2. අණලාභී - Drawee

විනිමය බිලක් සඳහා මුදල් ගෙවන ලෙසට අණක් ලබන්නා අණලාභියා වේ. මොහු බිල්පතේ ප්‍රතිග්‍රාහකයා ද වේ.

3. ආදායකයා - Payee

විනිමය බිල්පතක සඳහන් වටිනාකම ලැබීමට හිමිකම් ඇති පාර්ශවයයි. මොහු බිල්පතේ අණකරු හෝ වෙනත් අයකු විය හැකිය.

ඉහත කී ප්‍රධාන පාර්ශවයන්ට අමතරව **පිටසන්කරු** එනම් බිලක් පිටසන් කර වෙනත් අයකුට පවරන තැනැත්තා සහ පිටසන්ලදු එනම් පිටසනින් පසු විනිමය බිල ලබන තැනැත්තා ද විනිමය බිල් පාර්ශවකරුවන් වනු ඇත.

විනිමය බිල්පතක දරන්නා - Holder of Bills

දාරකයාට ගෙවිය යුතු වන සේ ලියා ඇති බිල්පතක් සම්බන්ධයෙන් එම බිල්පත දරන ඕනෑම පුද්ගලයකුට හෝ බිල්පත පිටසන්කර පවරා ඇති අවස්ථාවකදී එම බිල්පත් පැවරුම්ලාභී දරන්නා හෝ එම බිල්පතේ ආදායකයා හෝ එම බිල්පත දරන්නා වශයෙන් සැලකිය හැක. මොවුන් වර්ග කිහිපයකි.

1. අගයක් නොමැතිව දරන්නා (Mere Holder)

විනිමය බිලක් අගනා ප්‍රතිශ්ඨාවක් ගෙවීමෙන් තොරව යම් තැනැත්තකු විය ලබා ඇත්නම්, ඔහු මෙහෙමින් හැඳින්විය හැක. මෙවැන්නකුට එකී බිල්පත සම්බන්ධයෙන් අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා අධිකරණයේ නඩු පැවරිය නොහැකිය.

2. අගයක් නොහොත් වටිනාකමක් සහිත දරන්නා (Holder for Value)

විනිමය බිල් සම්බන්ධයෙන් අගනා ප්‍රතිශ්ඨාවක් ගෙවීමෙන් පසුව එක් බිල්පත ලබාගෙන ඇති තැනැත්තා මෙලෙස හැඳින්විය හැකිය. මෙහිදී මෙවැනි බිල්පතක් දරන්නකුට ඒ සම්බන්ධයෙන් අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා අධිකරණයේ හඬු පැවරිය හැකිය.

3. යථාකාලීන දාරකයා (Holder in Due Course)

1927 අංක 25 දරණ විනිමය බිල් ආඥා පනතේ 29 වගන්තියට අනුව පහත දැක්වෙන ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වන කිසියම් දරන්නෙක් මෙහිමින් හඳුන්වයි.

- I. මතුපිටින් පෙනෙන ලෙස සම්පූර්ණ හා විධිමත් වූ බිල්පතක් වීම.
- II. කල්ඉකුත් වීමට ප්‍රථම එය ලබාගෙන තිබීම.
- III. බිල්පත අගරුචි තිබුණත් ඒබ ව නොදැන ලබාගෙන තිබීම.
- IV. අගනා ප්‍රතිශ්ඨාවකට ලබාගෙන තිබිය යුතුය.
- V. සඳ්භාවයෙන් ලබාගෙන තිබිය යුතුය.
- VI. පැවරුම්කරුගේ අයිතියේ දෝෂයක් තිබුණද එය නොදැන ලබාදෙන තිබීම.

විනිමය බිල් ප්‍රතිග්‍රහණය / පිළිගැනීම

විනිමය බිල් ආඥා පනතේ 17 වගන්තියට අනුව විනිමය බිලක් ප්‍රතිග්‍රහණය හෙවත් භාරගැනීම යනු අණකරුගේ නියමයට අණලද්දා තම කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීමයි. එය ණයනිමියා විසින් වචන ලද බිල්පත්‍ර ණයගැතියා විසින් ගෙවීමට එකඟ වන බවට අත්සන් කොට පිළිගැනීම ප්‍රතිග්‍රහණය ලෙස හැඳින්වේ. මෙම ප්‍රතිග්‍රහණය විනිමය බිල් ආඥා පනත 19 වගන්තියට අනුකූලව **සාමාන්‍ය හෝ සීමාකාරී** එකක් විය හැකිය.

විනිමය බිල් මත මුදල් ගෙවීමට ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර ඒ විනිමය බිල්පත ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමට අණලාහි වෙත ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. වනම්, අණලාහි වෙත බිල ඉදිරිපත් කළ අවස්ථාවේ ඒ මත අණලාහි විසින් මුදල් ගෙවනු ඇති බවට ස්ථිරවම පෙනී යයි නම්, එක් විනිමය බිල්පත මත මුදල් අයකර ගැනීමට පෙර ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

උදාහරණ:- බැංකු ගිණුම්හිමියකු වෙක්පතක් ලියා එය මුදල් බවට පත්කර ගැනීමට බැංකුවට ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර එය ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීම සඳහා අණලාහි බැංකුව ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ.

විනිමය බිල් ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමට අදාළ නීති

විනිමය බිල් ආඥා පනතේ 41 වගන්තියේ මෙම නීති දැක්වේ.

- 1. විනිමය බිල් ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමට අදාළව අණලාහින් කිහිපදෙනෙකු සිටින විටදී එයින් එක් තැනැත්තකුට විනිමය බිල් ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීම සඳහා බලය පවරා නොමැතිවිටක සියලුම අණලාහින් වෙත ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා එය ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 2. විනිමය බිල් දරන්නා විසින් අණලාහි වෙත හෝ විනිමය බිල් භාරගැනීමට බලයලත් තැනැත්තකු වෙත බිල් කල්පිරීමට පෙර සාධාරණ කාලසීමාවක් තුළ ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 3. අණලාහි ධුන්වත් වී ඇති විටෙක බිල ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා ධුන්වත් අණලාහිගේ දේපළ භාරකරු වෙත බිල ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 4. අණලාහි මියගොස් ඇති විට ඔහුගේ නිත්‍යානුකූල උරුමකරුවන් වෙත බිල ප්‍රතිග්‍රහණය සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- 5. බිල ප්‍රතිග්‍රහණය කළ යුතු යම් ස්ථානයක් තිබේ නම්, එම ස්ථානයේදී එම බිල ප්‍රතිග්‍රහණයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 6. බිල ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිත දිනය බැරකු නිවාඩු දිනයක් නම්, එම බිල ඊළඟට ඇති ව්‍යාපාරික දිනයේදී ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ප්‍රතිග්‍රහණය කළ බිල්පත් සම්බන්ධයෙන් විය දරන්නකුට අනුගමනය කළ හැකි විවිධ ක්‍රියාමාර්ග

- 1. **බිල්පත කල්පිරෙන තෙක් තමා ළඟ තබා ගැනීම.**
- 2. **වාණිජ බැංකුවකට හෝ මූල්‍ය ආයතනයකට දී අදාළ බිල වට්ටම් කර ගැනීම.**

ලැබිය යුතු විනිමය බිල් අතැති පුද්ගලයකුට එම බිල්පත කල්පිරෙන තෙක් බලා නොසිට යම්කිසි වට්ටමකට යටත්ව බැංකුවකින් හෝ මූල්‍ය ආයතනයකින් මුදල් ලබාගත හැක. මෙවැනි ක්‍රියාමාර්ගයක් නිසා අදාළ බිල්පතේ නිතරානුකූල හිමිකම් බැරකුට පැවරේ. කල්නොපිරුණු වට්ටම් කළ මෙවැනි විනිමය බිලක් එම ව්‍යාපාරයේ අසම්භව්‍ය බැරකමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. බිල වට්ටම් කිරීමෙන් පසු එයට මුදල් නොගෙවීම නිසා බිල අගරු වීමක් සිදු වේ. එවැනි විටක බැරකුට වට්ටම් කළ විනිමය බිලෙහි මුහුණත අගය එම බිල බැරකුවෙන් වට්ටම් කළ අයගේ ජංගම ගිණුමට හර කරනු ලැබේ.

- 3. **යම් වටිනාකමක් සඳහා බිල්පත පිටසන් කොට වෙනත් අයකුට පැවරීම.**

මෙය බොහෝ විට සිදුවන්නේ තමන් ගෙවිය යුතු ණය මුදලක් සම්පූර්ණයෙන් පියවීමට හෝ ණය මුදලෙහි කොටසක් ගෙවීමට යොදා ගැනීමටයි.

- 4. **බිල විශ්‍රාම ගැන්වීම.**

මින් අදහස් කරන්නේ, බිල කල්පිරීමට පෙර එම බිලේ ප්‍රතිග්‍රාහකයා බිලට මුදල් ගෙවා බිල අවලංගු කර දැමීමකි. මෙවැනි විටක සාමාන්‍යයෙන් යම්කිසි දීමනාවකට යටත්ව බිල විශ්‍රාම ගන්වයි. එම බිල් විශ්‍රාම දීමනාව අඩුකර ඉතිරි මුදල ප්‍රතිග්‍රාහකට බිලේ ආදායකයාට ගෙවයි.

- 5. **බිල මත බැරකුවකින් අත්තිකාරම් මුදලක් ලබාගැනීම.**

බිල බැරකුවට ඇපයට තබා අත්තිකාරමක් ලබා ගැනීමකි. බිල වට්ටම් කිරීම හා අත්තිකාරම් ලබාගැනීම අතර පැහැදිලි වෙනසක් ඇත. එනම් බිල වට්ටම් කිරීමේදී බිලේ සම්පූර්ණ අයිතිය බැරකුවට ලබා දිය යුතුය. නමුත් අත්තිකාරමකදී බැරකුවට ඇත්තේ ඇප අයිතියක් පමණි.

විනිමය බිලක් අගරුවීම

අණකරුගේ බිල්පතට අණලද්දා බිල කල්පිරෙන දිනයේදී ඊට මුදල් නොගෙවීම හෝ බිල ප්‍රතිග්‍රහණය නොකිරීම අගරුවීමක් ලෙස සැලකේ. විනිමය බිල් ප්‍රතිග්‍රහණය නොකිරීම නිසා ප්‍රතිකේෂ්ප වුවහොත් එය මූලික අවනම්බුව ලෙස හඳුන්වයි. විනිමය බිල් අගරු වූ වහාම හෝ සාධාරණ කාලයක් ඇතුලත අගරුව පිළිබඳව සියලුම පාර්ශව වෙත එනම් සියලුම පිටසන්කරුවන් හා අණකරුවන් වෙත දැන්විය යුතුය.

පිළිසරණ විනිමය බිල්

මින් අදහස් කරන්නේ, යම්කිසි ගෙවීමක් පියවීම සඳහා නොව අණකරුගේ මූල්‍ය අවශ්‍යතා පියවීම සඳහා උපකාරී කිරීමට අණලද්දා විසින් ප්‍රතිග්‍රහණය කරන බිල්පතක් වේ.

පිළිසකර බිල්පත්

විනිමය බිලට මුදල් ගෙවිය යුතු අවසාන දිනයේදී මුදල් ගෙවිය නොහැකි වුවහොත් එම බිලෙහි දිනය තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙනවිත් අලුත්වැඩියා කරනු ලැබුවහොත් එය පිළිසකර බිලකි.

චෙක්පත්‍ර - Cheque

චෙක්පත්‍රයක් යනු ඉල්ලු විට ගෙවන ලෙස බැංකුකරුවෙකු වෙත අණකළ විනිමය බිලකි. මේ අනුව චෙක්පත්‍ර හා සාමාන්‍ය විනිමය බිලක් අතර පහත වෙනස්කම් දැකිය හැක.

1. චෙක්පතකට සෑම විටම මුදල් ගෙවන්නේ ඉල්ලු විටදීය.
2. චෙක්පතක අණලාභී සෑම විටම වාණිජ බැංකුවකි
3. චෙක්පත ප්‍රතිග්‍රහණය නොකරයි
4. රේඛණයට අදාළ විධිවිධාන අදාළ වන්නේ චෙක්පත්‍ර වලට පමණි.

චෙක්පත්‍රයක් මත කරනු ලබන රේඛනය

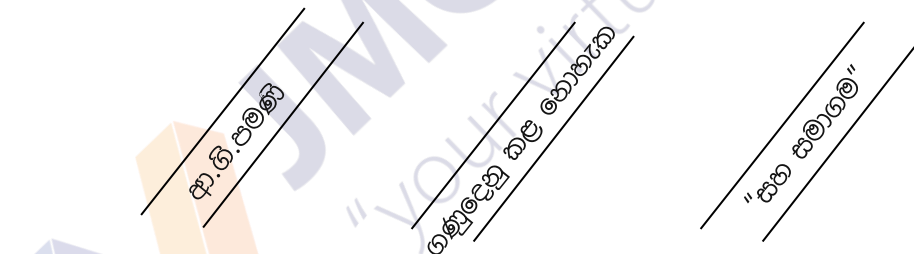
චෙක්පත්‍රයක් මත කරනු ලබන ප්‍රධාන රේඛන වර්ග 2 කි.

1. සාමාන්‍ය රේඛනය
2. විශේෂ රේඛනය

සාමාන්‍ය රේඛනය

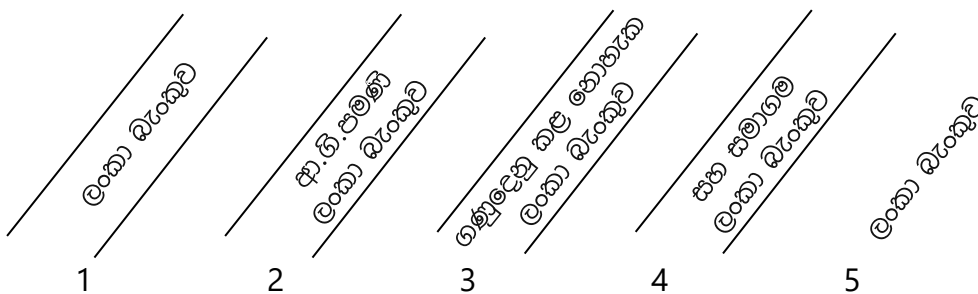
1. ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණි
2. ගනුදෙනු කළ නොහැක
3. සහ සමාගම

යන වචන සහිතව හෝ රහිතව චෙක්පතෙහි මුහුණත සමාන්තර රේඛා දෙකක් ඇඳ තිබීම මෙලෙස හැඳින්වේ.

විශේෂ රේඛනය

“ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණි”, “ගනුදෙනු කළ නොහැක”, “සහ සමාගම” යන වචන සහිතව හෝ රහිතව බැංකුකරුවෙකුගේ නමක් සමාන්තර රේඛා 2 ක් තුළ හෝ චෙක්පතේ මුහුණතේ ලියා තිබීම මෙලෙස හැඳින්වේ.

ඉහත රේඛනයන්හි කීර්තී ප්‍රතිඵලය කුමක්ද?

I. සාමාන්‍ය රේඛනය

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

II. විශේෂ රේඛනය

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

III. ආදායකයාගේ ගිණුමට පමණයි රේඛනය

.....

.....

.....

.....

.....

IV. "ගනුදෙනු කළ නොහැක" යන රේඛනය

.....

.....

.....

.....

.....

.....

වෙබ්පත්‍රයක් රේඛනය කළ හැක්කේ කාටද?

1. අණකරුට සාමාන්‍ය හෝ විශේෂ රේඛනයක් කළ හැක.
2. අණකරු වෙක්පත්‍රය රේඛනය කර නොමැති නම් ඕනෑම ධාරකයෙකුට එය සාමාන්‍ය හෝ විශේෂ රේඛනයකට යටත් කළ හැක.
3. සාමාන්‍යයෙන් රේඛන වෙක්පතක් ලැබුණ අයෙකුට බැංකුකරුවෙකුගේ නමක් ඇතුළත් කර විශේෂ රේඛනයකට ලක්කළ හැක.
4. විශේෂයෙන් හෝ සාමාන්‍ය රේඛන වෙක්පතක් සඳහා ධාරකට ගනුදෙනු කළ නොහැක, ආදායකගේ ගිණුමට පමණයි ආදි වචන එකතු කළ හැක.
5. රේඛනය නොකළ වෙක්පතක් හෝ සාමාන්‍ය රේඛන වෙක්පතක් සඳහා මුදල් ලබාගැනීමට බැංකුවට ඉදිරිපත් කළ විටදී එම බැංකුවට තමාටම විශේෂ රේඛනයක් සිදුකළ හැක.

බැංකුවකට වෙක්පතකට ගෙවීම ප්‍රතිකේෂ කළ හැක්කේ,

1. මුදල් නොමැතිවීම
2. ගෙවීම අත්හිටුවීම

නිකුත් කර ඇති වෙක්පතක් සම්බන්ධයෙන් මුදල් ගෙවීම නවත්වාලමින් බැංකුව වෙත නියෝගයක් සිදු කරනු ලබන්නේ නම්, (Stop Payment) පහත පරිදි ක්‍රියාකළ යුතුය.

ගෙවීම් නතර කිරීමේ නියෝගය ලිඛිතව ලබාදිය යුතුය.

එම නියෝගයේ පහත සඳහන් තොරතුරු ඇතුළත් විය යුතුය.

- I. වෙක්පත් අංකය
- II. දිනය
- III. වටිනාකම
- IV. ආදායකගේ නම

ගෙවීම් නතර කිරීමේ නියෝගය අදාළ බැංකුවේ බලයලත් නිලධාරියා වෙත ලබාදී තිබිය යුතුය. (බැංකු කළමනාකරු)

ගෙවීම් නතර කිරීමේ නියෝගය බලයලත් නියෝජිත වෙත සන්නිවේදනය වී ඇති ද යන්න පිළිබඳව සොයා බැලීම ගනුදෙනුකරුගේ වගකීමක් වේ. එනම් ගෙවීම් නතර කිරීමේ නියෝගය බලයලත් නිලධාරියාට ලැබී නොතිබුණ අවස්ථාවකදී එම වෙක්පතකට ගෙවීම් කර තිබුණහොත් එම බැංකුව කිසිදු වගකීමකට යටත් නොවේ.

3. අණකරුගේ අත්සන නොමැතිවීම
4. වෙක්පත පළුද වීම
5. වෙක්පතෙහි වැදගත් වෙනස් කිරීමක් සිදු කිරීම
6. ඉලක්කමෙන් හා අකුරෙන් දක්වා ඇති මුදල එකිනෙකට පරස්පරවීම.

බැංකුකරු වෙතින් ගනුදෙනුකරු වෙත වන යුතුකම්

1. ගනුදෙනුකරු විසින් දී ඇති උපදෙස් වලට අවනත වීම
උදාහරණ:

1. ගනුදෙනුකරු විසින් විධිමත්ව වෙක්පත් අණකර ඇත්නම් හා ගිණුමේ ප්‍රමාණවත් පරිදි මුදල් පවතිනම් බැංකුකරු විසින් එම වෙක්පත් වලට ගෙවීම් සිදුකළ යුතුය.
 ගිණුමේ ප්‍රමාණවත් පරිදි මුදල් පැවතිය ද බැංකුව විසින් වෙක්පතක් අගරු කරනු ලැබුවහොත් ගනුදෙනුකරුට සිදු වූ කීර්ති හානියට බැංකුකරු ගනුදෙනුකරුට වගකීමට බැඳේ.
2. වෙක්පත් සඳහා ගෙවීම හතර කරමින් ගනුදෙනුකරු හිකුත් කරන නියෝග ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ.
3. ගනුදෙනුකරුගේ ස්ථාවර නියෝග බැංකුකරු විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
2. ගනුදෙනුකරුගේ ගිණුමේ තොරතුරු පිටස්තර පාර්ශවයන්ට හෙළිදරව් නොකිරීමට බැංකුකරු යුතුකමකින් බැඳේ. මෙම යුතුකමට පහත සඳහන් ව්‍යතිරේඛය අවස්ථාවන් ඇත.
  1. අධිකරණ නියෝගයක් මත
  2. යම් හිතියක බලපෑම මත
 උදාහරණ: දේශීය ආදායම් පනත
  3. ගනුදෙනුකරුගේ ලිඛිත අනුමැතිය මත
 බැංකුකරුට 3 වන පාර්ශවයක් මත තොරතුරු හෙළිදරව් කළ හැක.
3. බැර ශේෂයක් ඇති ගිණුමක් අවසන් නොකිරීමට බැංකුකරු යුතුකමකින් බැඳී සිටී.

ගනුදෙනුකරු බැංකුකරු වෙත ඇති යුතුකම්

1. මහා සැලකිල්ලකින් යුතුව වෙක්පත් ලිවීම
2. තමා වෙනුවෙන් බැංකුව විසින් ගෙවන ලද වියදම් නැවත ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම
3. ගනුදෙනුකරුට දැනගැනීමට ලැබුණු වංචාවන් ගැන බැංකුව වෙත දැනුම් දීම.

විනිමය පත්‍ර ආඥා පනතේ බැංකුකරුට දී ඇති ආරක්‍ෂාව

ආඥා පනතේ 60, 79(2) සහ 80 වගන්තිය මගින් අණලාභී බැංකු ද 82 වගන්තිය මගින් රැස්කරන බැංකුවද ආරක්‍ෂා කර ඇත.

60 වගන්තිය

අණට ගෙවිය යුතු වෙක්පතක් සඳහා, අණලාභී බැංකුව විසින් සඳහා වශයෙන් මුදල් ගෙවා ඇති විටකදී, ආදායමේ පිටසහ හෝ වෙනත් පිටසහක් වංචාකර තිබුණද බැංකුකරු ඒ සම්බන්ධයෙන් වගකීමට නොබැඳේ.

(එහෙත් සිය ගනුදෙනුකරුගේ අත්සන වංචා කර ඇති විටදී මෙම වගන්තියේ ආරක්‍ෂාව බැංකුකරුට නොලැබේ.)

79(2) වගන්තිය

යම් වෙක්පතක් රේඛනය කර ඇති බව හෝ රේඛනය මකා දමා ඇතිබව, එය ඉදිරිපත් කරන අවස්ථාවේදී සාධාරණව පෙනී නොයයි නම් එම වෙක්පත්‍රයට මුදල් ගෙවන අණලාභී බැංකුව කිසිදු වගකීමකට යටත් නොවේ.

80 වගන්තිය

අණලාභි බැංකුව විසින් රේඛනයට අනුකූලව වෙක්පත්‍රයක් සඳහා මුදල් ගෙවා ඇතිවිට එහි නියම අයිතිකරුට මුදල් ගෙව්වා සේ සැලකේ.

82 වගන්තිය

බැංකුකරුවෙක් ගනුදෙනුකරුවෙකු වෙනුවෙන්, සාමාන්‍ය හෝ විශේෂ රේඛනයක් සහිත වෙක්පත්‍රයක් සඳහා මුදල් ලබාගන්නා විට, එම ගනුදෙනුකරුට එම වෙක්පතට හිමිකමක් නොතිබුණද හිමිකම දෝෂ සහගත වුවද එම බැංකුව කිසිදු වගකීමකට නොබැඳේ.

පොරොන්දු හෝට්ටු - Promissory Notes

නියමිත පුද්ගලයකුට හෝ දරන්නාට හෝ එවන් ගෙවන්නාට හෝ එකී දරන්නාගේ නියමය මත ඉල්ලා සිටි විට හෝ නියමිත හෝ තීරණය කළ හැකි අනාගත දිනකදී නියමිත මුදලක් ගෙවීමට එම පොරොන්දුව දෙන අයගේ අත්සන යටතේ එක් පුද්ගලයකු විසින් තවත් පුද්ගලයකු වෙත කරනු ලබන කොන්දේසි විරහිත ලිඛිත පොරොන්දුවක් පොරොන්දු හෝට්ටුවක් ලෙස අර්ථ දැක්විය හැක.

සීමිත වෙනස්කම් කිහිපයකට යටත්ව විනිමය බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ ඇති විධිවිධාන පොරොන්දු හෝට්ටුවකට ද ඒ ආකාරයෙන්ම යෙදේ.

පොරොන්දු හෝට්ටු සම්බන්ධ වන පාර්ශවයන්,

1. පොරොන්දුකරු

එනම් ණයගැතියා පොරොන්දුව ලබාදෙන පාර්ශවයයි.

2. පොරොන්දුලදු

එනම් ණයහිමියා. පොරොන්දුව ලබන තැනැත්තාය.

අනු අංකය ..... පොරොන්දුකරුගේ නම ..... පොරොන්දුලදුගේ නම ..... වටිනාකම ..... කාලසීමාව	<p>Promissory Note</p> <p>දිනය .....</p> <p>(පොරොන්දුකරුගේ නම / ලිපිනය) වන මම හා ලිපිනයේ පදිංචි (පොරොන්දුලදුගේ නම) යන අයගෙන් රු. .... ක් අද දින ණයට ගත් අතර, එය අද දින සිට මාස 03 ක් ඇතුළත ඊට අදාළ නෛතික පොලීය ද සමග ආපසු ගෙවීමට එකඟ වෙමි.</p> <p>සාකෂිකරුවන් :-</p> <p>1) .....</p> <p>2) .....</p> <p>.....</p> <p>පොරොන්දුකරුගේ අත්සන</p>
--	---

මෙවැනි පොරොන්දු හෝට්ටුවක් සම්පූර්ණ කිරීමේදී එනම් හිස්තැන් පිරවීමේදී පොරොන්දුකරුගේ අත් අකුරින්ම එය ඉටුකර ගැනීම ඉදිරි නීතිමය කටයුතු සඳහා පිටු බලයක් වේ. එය එසේ වන්නේ පොරොන්දු හෝට්ටුවේ සඳහන් මුදල පොරොන්දුකරු හෙවත් ණයගැතියා විසින් අදාළ කාලසීමාව තුළ ආපසු නොගෙවුවහොත් එවිට ඒ සම්බන්ධයෙන් එන්නරවාසියක් පොරොන්දුලදු (ණයහිමියා) විසින් පොරොන්දුකරු වෙත යවා නඩු පැවරීමේදී එය ප්‍රබල සාක්ෂියක් වන බැවිනි.

එසේම මෙබඳු ලේඛනයක සාකෂිකරුවන් දෙපාර්ශවයටම සම්බන්ධ නැති ස්වාධීන සාකෂිකරුවන් විම වැදගත් වේ.

විනිමය ධර්මපත	පොරොන්දු හෝට්ටු
අණකරු සහ අණලාභී දෙදෙනා දෙදෙනෙකි.	අණකරු සහ අණලාභී යන දෙදෙනාම එක් අයෙකි.
විධානයක් / අණක් කරයි.	පොරොන්දුවක් වේ.
අණලාභී මුදල් ගෙවයි.	පිලියෙල කළ තැනැත්තා මුදල ගෙවයි.
අගරු වූ විට දැන්වීම අවශ්‍ය වේ.	අගරුවීම දැන්වීම අවශ්‍ය නොවේ
කලින් වට්ටම් කළ නොහැක.	කලින් වට්ටම් කළ නොහැකිය.
ප්‍රතිග්‍රහණය කරවා ගත යුතුය.	ච්චන්දක් අවශ්‍ය නොවේ.

වෙක්පත්	පොරොන්දු හෝට්ටු
මුදල් ගෙවන ලෙසට කරන විධානයකි / අණකි	මුදල් ගෙවන බවට පොරොන්දුවකි.
අණකරු ජංගම ගිණුම්හිමියාය.	අණකරුවෙක් නැත. පොරොන්දුව දෙන්නේ ණයගැතියාය.
අණලද්දා වාණිජ බැංකුවයි	අණලදුවෙක් නැත. පොරොන්දු වන්නේ ණයගැතියා වෙතයි.
රේඛනය කළ හැකිය.	රේඛනය නොකෙරේ.
අණකරු, අණලදු, ආදායකයා වශයෙන් ප්‍රධාන පාර්ශවයන් කිහිපයකි.	පොරොන්දුකරු හා පොරොන්දු ලදු වශයෙන් දෙපාර්ශවයකි.

විනිමය ධර්මපත්	වෙක්පත්
ඕනෑම අයකුට ලිවිය හැකිය.	ජංගම ගිණුම්හිමියකුට පමණක් ලිවිය හැක.
ඕනෑම පුද්ගලයකු අණලාභී කළ හැක.	අණලාභියා වන්නේ සෑම විටම වාණිජ බැංකුවයි.
මුදල් ගෙවිය යුතු දිනය නිශ්චිතව දක්වයි.	ඉල්ලුවට ගෙවිය යුතුය.
ප්‍රතිග්‍රහණයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.	ච්චන්දක් අවශ්‍ය නැත.
අණකරු සෑම විටම ණයහිමියෙකි.	අණකරු ජංගම ගිණුම්හිමියෙකි.